

Laste heaolu andmed: maailma trendid ja nende kasutamine heasse lapsepõlve investeerimisel

13.06.2024

Oliver Nahkur, PhD

Miks heaolu andmed?

**Üle maailma on
hoogu kogumas
mõtlemine, et
kõikide
valdkondade
avalike poliitikate
ja sotsiaalsete
tegevuste
keskmeks tuleb
seada inimeste
heaolu (Layard
2021).**

Seejuures nähakse sellises paradigma muutuses võimalust edukamalt keerukate majanduslike ja ühiskondlike üleminekute/muutustega toime tulla (OECD 2024).

Heaolu seadmine poliitika keskmesse eeldab vajalike andmete olemasolu ja heaolu näitajate kasutamist poliitika prioriteetide määratlemisel ja poliitikavalikute hindamisel (Durand ja Exton 2019).

Heaolu lähenemise kasu poliitikale ja heasse lapsepõlve investeerimisel

Paremad tulemused

Poliitikate fokusseerimine sellele, mis tegelikult inimeste heaolu enim mõjutab, võib viia paremate tulemusteni

Ressursside efektiivsem kasutamine

Paremad otsused

Ennetus > reageerimine

Valdkondade ülene koostöö

Inimese heaolu kui tervik eeldab poliitiliste silotornide ülest koostööd/ integreeritud poliitikat

Pikaajaline vaade

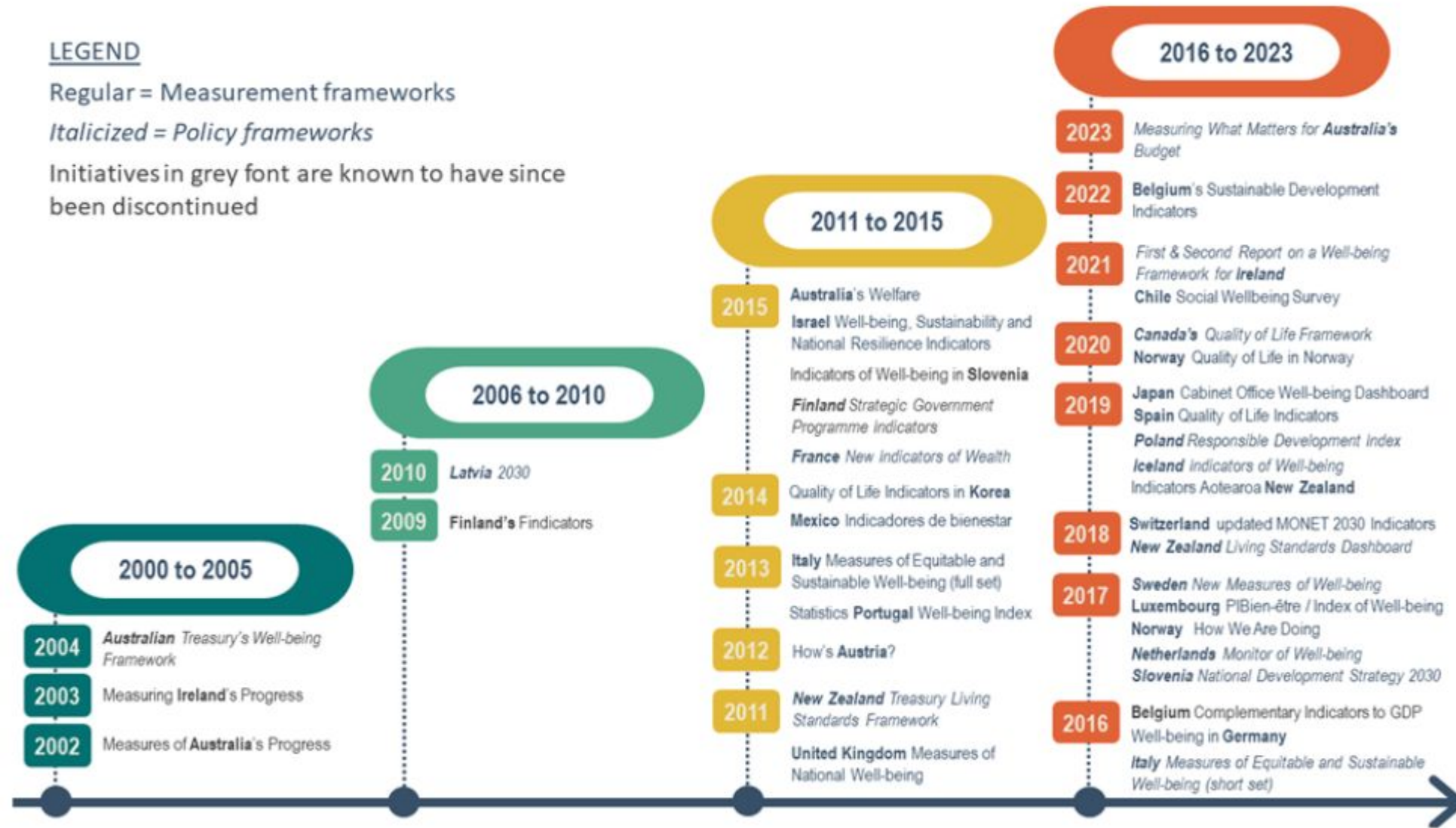
Mitmemõõtmeline, süstemaatiline vaade heaolule

LEGEND

Regular = Measurement frameworks

Italicized = Policy frameworks

Initiatives in grey font are known to have since been discontinued

Viimastel aastatel on kiirenenud mitmemõõtmelise heaolu fookusega riiklike raamistike, arengukavade või uuringute väljatöötamine -> olemas rohkem kui 2/3 OECD valitsustest

Mitmete riikide valitsused on integreerinud heaolu indikaatorite näidikulauad (dashboards) eelarveotsuste tegemisse ja riiklikesse arengustrateegiasse (Durand ja Exton 2019).

Spetsiifiliselt laste suunal on heaolu andmete ja nende poliitikas kasutamise osas vähem arenguid

OECD (May 2023), Economic Policy Making to Pursue Economic Welfare: OECD Report for the G7 Finance Ministers and Central Bank Governors, May 2023, Japan, OECD, Paris.

Laste heaolu poliitikad ja andmed

INTEGRATED POLICY MAKING FOR CHILD WELL-BEING: COMMON APPROACHES AND CHALLENGES AHEAD

OECD PAPERS ON WELL-BEING AND
INEQUALITIES
July 2023 N°16

Heasse lapsepõlve investeerimiseks on vaja poliitilist raamistikku, mille juurde kuulub laste heaolu indikaatorite komplekt

- Laste heaolu kui tervik – integreeritud poliitikate lähenemine
- Integreeritud poliitikaplaan/-strateegia kui raamistik “heasse lapsepõlve” investeerimiseks
- Indikaatorite komplekt laste heaolu integreeritud poliitikate ja lastesse investeerimise jaoks

Dirwan, G. and O. Thévenon (2023), "Integrated policy making for child well-being: Common approaches and challenges ahead", *OECD Papers on Well-being and Inequalities*, No. 16, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1a5202af-en>.

Heasse lapsepõlve investeermise raamistik

Laste heaolu poliitika
valdkonnas 1

Laste heaolu poliitika
valdkonnas 2

Laste heaolu poliitika
valdkonnas 3

Laste heaolu integreeritud poliitikaplaan/ strateegia

* eesmärk on integreerida olemasolevad ja mõnikord konkureerivad poliitikaalgatused ühtsesse strateegiasse ning vormistada koordineerimine ja koostöö üksuste vahel, kes vastutavad poliitika elluviimise eest erinevates valdkondades.

* raamistik kõigile sidusrühmadele – valitsuse ministereeriumidele ja asutustele ning potentsiaalselt kodanikuühiskonnale – et teha koostööd ja koordineeritud tegevusi üle mitme poliitikavaldkonna, et saavutada ühtsed laste heaolu eesmärgid

* kirjeldada selgelt, mida mõistetakse laste heaolu peamiste küsimustena, mida soovitakse saavutada, kuidas seda tehakse, milliseid tööriistu ja vahendeid kasutatakse, ressursse, mida vajavatakse ning kes on peamised sidusrühmad ja mida neilt oodatakse.

Laste heaolu poliitikate
integreerimist, sh
tõenduspõhist lastesse
investeermist
soodustavad vahendid

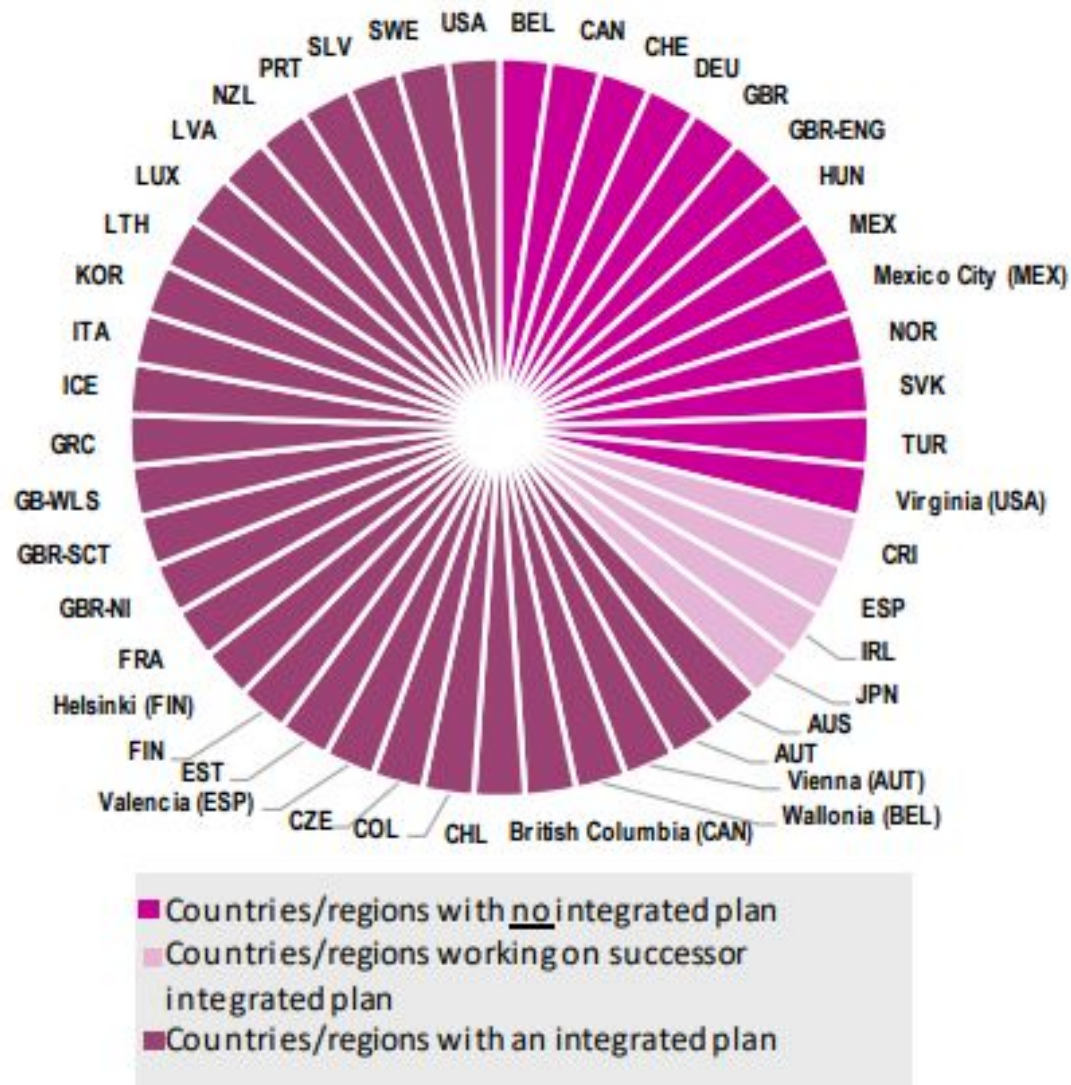
**Valdkondadeülene laste
heaolu indikaatorite
komplekt**
- laste heaolu andmed

Tõenduspõhine investeerimine:

valdkondadeülene laste heaolu indikaatorsüsteem aitab luua ühist arusaama laste olukorrast, suunata poliitikakujundamist ja prioriteetide seadmist, sh anda sisendit eelarvelist otsuste tegemisel ning jälgida ja hinnata poliitika rakendamist

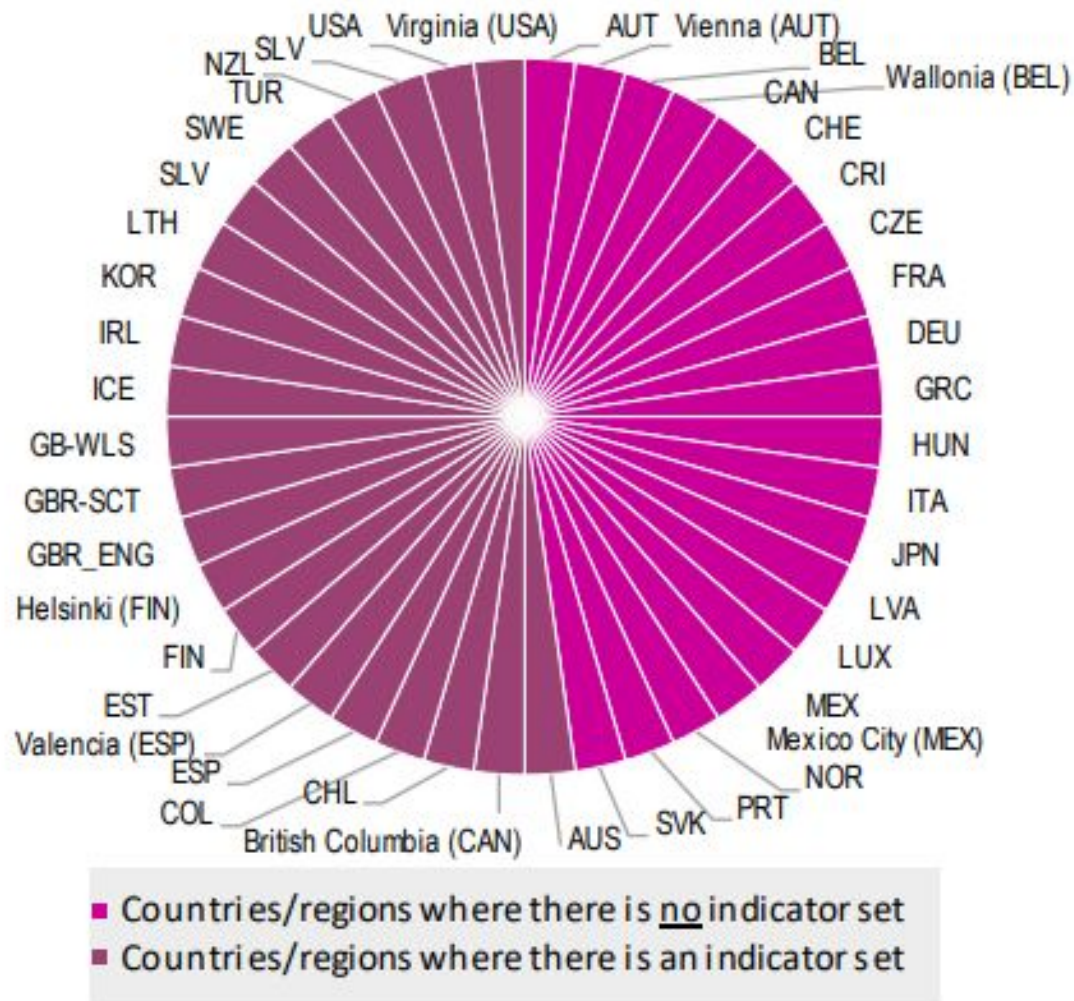
**Riikide praktika
- 2022. a OECD laste heaolu poliitikate
uuring**

Enamikus OECD riikides on laste heaolu integreeritud poliitikaplaan/ strateegia

- Paljud riigid on veel oma esimese integreeritud poliitikaplaani rakendamise algfaasis
- Kaugemale jõudnud riigid osutavad raskustele integreeritud poliitikaplaani õigetele teemadele keskendumisel ja sidusrühmade poliitika- ja valdkondlike silode üleses koostöös
- Enamikus riikides veab üks ministeerium või asutus, mille mõjukuse suurendamiseks on üks võimalus luua valitsuskeskuse sees üksus, mis edendab valitsusevahelist valdkondadeülest tööd ja pikaajalist rakendamist; teine võimalus on luua ministeeriumidevaheline komisjon või komisjon, kuhu kuuluvad ka eksperdid ja kodanikuühiskonna esindajad

Umbes pooltes OECD riikides on laste heaolu indikaatorite komplekt

Alati pole selge, kuidas olemasolevaid indikaatorite komplekte kasutatakse poliitikakujundamise informeerimiseks ja kas keskendutakse konkreetsele poliitikatsükli aspektile nagu agenda koostamine, eelarvestamine ja aruandlus

Indikaatorite komplekt pole tihti seotud laste heaolu integreeritud poliitika plaani monitoorimisega

Enamikes OECD riikides pole häid andmeid, millele oma laste heaolupoliitikat rajada ega tugevat andmetaristut poliitikate monitoorimiseks (OECD 2021).

Hetkel on OECD uuendamas subjektiivse heaolu mõõtmise juhiseid hõlmates esmakordselt ka laste subjektiivse heaolu mõõtmise teemat

Head andmed

- Mitmemõõtelise laste heaolu andmed
- Regulaarsed ja ajakohased andmed
- Piirkondlikud/KOV tasandi andmed
- Võimalus andmete disagregeerimiseks laste isiklike, perekondlike või sotsiaalmajanduslike tunnuste alusel
- Oluline koguda andmeid väga haavatavate lasterühmade kohta, näiteks vägivallaga kokku puutunud, asendushooldusel olevad, puudega lapsed

Tugev andmetaristu

- Laste heaolu andmete infrastruktuuri arendamine, eriti poliitika monitoorimiseks, nõuab püsivaid investeeringuid, laste heaolu andmete tootmise tugevat koordineerimist, teenusepakkujate kogutud kasutamata andmete paremat kasutamist ja erinevate andmeallikate linkimise võimekuse tugevdamist (Dirwan ja Thevenon 2023).
- Laste heaolu andmete tootmine nõuab tugevat koordineerimist riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Spetsiaalne koostöörühm võib olla väärtuslik ressurss, et hoolitseda teadmistebaasi arendamise eest, täita andmelünki ja vältida andmete kogumise dubleerimist tihedas koostöös erinevate andmetootjatega. Selline koordineerimisüksus võiks töötada ka andmete kogumise standardite väljatöötamise ümber, mille andmetootjad võtavad vastu, et toetada andmete ühtlustamist ja territooriumide paremat võrreldavust. (Lahtela ja Pärnänen 2023)
- Erinevate laste heaolu indikaatorite kasutamise täpsustamine tugevdab tõenäoliselt üksmeelt nende arendamise ja ajakohasena hoidmise tähtsuse osas (Dirwan ja Thevenon 2023).
- Laste heaolu monitoorimiseks, laste heaolupoliitika ja teenuste tõhususe väljaselgitamiseks on WHO-UNICEF-Lancet komisjon (Clark jt. 2020) rõhutanud kasutajasõbralike laste heaolu näidikulaudade arendamise olulisust

OECD laste heaolu näidikulaud

Child well-being outcomes

Child well-being drivers

Public policies for child well-being

About the dashboard

Overview

Country summaries

Material outcomes

Physical health outcomes

Cognitive and educational outcomes

Social and emotional outcomes

Children's well-being outcomes

Comparative overview

How are OECD countries doing on child well-being? The OECD Child Well-Being Dashboard provides 20 key comparative indicators on children's outcomes in four core well-being areas: their material outcomes; their physical health outcomes; their cognitive and educational outcomes; and their social and emotional outcomes.

This page offers a comparative summary overview of OECD country performance levels on each of the 20 key outcome indicators. **Green** or **red** are assigned when a country is respectively well above or well below the average for the OECD area. **Yellow** indicates countries around the OECD average, and **light grey** missing data. Scroll across to find more countries.

Use the **grey** navigation bar above to explore the outcomes data in more depth. Go to the country summaries for country-specific overviews, or select an outcome area to get a more detailed view on how countries compare on specific aspects of children's well-being outcomes.

Comparative child well-being outcomes in OECD countries

Indicator area	Indicator	AUS	AUT	BEL	CAN	CHE	CHL	COL	CRI	CZE	DEU	DNK	ESP	EST	FIN	FRA	GBR	GRC	HUN	
Material outcomes	Children experiencing food deprivation		Green	Yellow		Green					Yellow	Green	Yellow	Red	Green				Red	Red
	Children in households experiencing severe housing deprivation		Yellow	Yellow		Green					Green	Green	Yellow	Green					Red	Red
	Children experiencing child-specific material deprivation		Green			Green					Yellow	Green	Green	Red					Red	Red
	Children who report not having an internet connection at home	Yellow					Red	Red	Red			Green								
Physical health outcomes	Infant mortality rates	Yellow					Red	Red	Red		Green				Green					
	Children who are overweight or obese		Yellow		Red	Green						Green	Yellow	Yellow	Green				Red	Red
	Children who report doing the WHO-recommended daily exercise		Green		Green	Red					Red	Red	Green		Green	Red			Yellow	Yellow
	Children who rate their own health as 'fair' or 'poor'		Green		Red	Green						Green	Yellow			Red	Yellow		Green	Red
Cognitive and educational outcomes	Children living with limitations in activities due to health problems		Yellow	Yellow										Red				Red	Green	Yellow
	Children around age 10 who are top performers in reading	Green	Red		Yellow		Red					Yellow	Red		Green	Red				Green
	Children around age 10 who are top performers in maths and/or science	Yellow					Red						Red		Green	Red				Yellow
	Children age 15 who are top performers in reading, maths and/or science	Green	Yellow	Green	Green	Green	Red	Red	Red					Green		Green	Yellow		Red	Red
Social and emotional outcomes	Children who expect to complete tertiary education	Yellow	Red			Green	Green	Green	Green		Red	Yellow	Green	Yellow		Green	Yellow			Green
	Children and young people not in education, employment or training (NEET)	Yellow				Green	Red	Red	Red		Green	Yellow	Red		Green	Yellow			Red	Red
	Children who report feeling high support from their family		Yellow		Red	Green					Red		Green	Green		Yellow			Green	Green
	Children who express self-efficacy	Yellow		Yellow		Green		Green	Green		Yellow	Green	Yellow						Red	Green
	Children who express a growth mindset	Green	Green	Red		Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Red	Green	Yellow	Green					Green	Red
Children who report multiple subjective health complaints		Green		Yellow	Green					Yellow	Green	Green	Yellow					Red	Red	
Children who believe their life has meaning	Red	Yellow	Yellow		Green	Green	Green	Green	Green	Red	Yellow	Red	Yellow	Yellow				Red	Red	

Riigiti võrreldavatel indikaatoritel põhinevad näidikulauad ei pruugi omada aga täit potentsiaali riikide vajadusi silmas pidades. Igal riigil on laste heaolu näidikulaua arendamisel oluline arvesse võtta oma ühiskonna eripärasid ja andmetaristut, et loodavast mõõtesüsteemist võimalikult palju kasu oleks.

Hiljuti on mitmed riigid alustanud enda riiklike valdkondadeülese laste heaolu andmepiltide arendamise protsessi

- Soomes, kus 2021. aastal avadati riiklik laste strateegia, anti Soome valitsuse riikliku laste strateegia rakendusplaaniga Soome statistikaametile ülesanne luua terviklik teadmistebaas laste ja noorte heaolu monitoorimiseks.
- Teadaolevalt **kõige kaugemale on jõudnud Island**, kes 29. aprillil 2024. aastal avaldas riikliku valdkondadeülese kohaliku omavalitsuse tasandini ulatuva laste heaolu näidikulaua.

Kuhu Eesti paigutub nende trendide taustal?

Poliitika

Integreeritud laste heaolu poliitika plaan

Country/region	Integrated plan	Implementation timeframe	Lead entity
Estonia	Strategy of Children and Families 2012-2020 The Programme for Children and Families 2022-25	8 years	Ministry of Social Affairs

Eestis justkui on? Aga tegelikult mitte väga valdkondadeülene

Sotsiaalministeerium juhtrollis

Ministeeriumide- ja asutusteülese koostöö julgustamiseks ja hõlbustamiseks puudub sihtotstarbeline eelarve

Mõõtmine

Arenguid on, aga läbimurre on tegemata

2014. aastal “Lapse heaolu mõõtmise käsitus”

2019. aastal Tartus toimunud ülemaailmne seitsmes Rahvusvahelise laste indikaatorite ühingu konverents

Alates 2022. aastast iga-aastased valdkondadeülesed laste heaolu andmete seminarid

OECD 2023: Eestis mitu laste heaolu mõõtmise initsiatiivi, kuid ükski ei monitoori integreeritud laste heaolu poliitika plaani

Puudub valdkondade ülene KOV tasandini ulatuv laste heaolu näidikulaud

Eestil on vaja valdkondade üleest KOV tasandini ulatuvat laste heaolu näidikulauda

- "Knowledge-based design of policy measures for children and families and visible data about and from children in mainstream statistics, is established as one of the up-coming challenges in the Welfare Development Plan 2023–2030. We aim to **develop and make accessible and visible a single and integrated dashboard that covers systematized data about the well-being and rights of children in different domains**, eg children's health (both physical and mental), social, educational and legal systems, and different levels (local and national)."

/ Eesti riiklik raport ÜRO lapse õiguste komiteele

Mai 2024, Eesti raporti kaitsmine ÜRO lapse õiguste komitees

ÜRO Laste Õiguste Komitee 30.05.2024 soovitud Eestile:

The Committee notes the collection and publishing of a set of child well-being indicators on the Chancellor of Justice's website as well as the comprehensive article collection "Children in Estonian Society" in 2021.

Recalling its general comment No. 5 (2003) on general measures of implementation, the Committee reiterates its previous concluding observations 4 and **recommends that the State party ensure that data collected covers all areas of the Convention and the Optional Protocols thereto, and are disaggregated by age, sex, disability, geographical location, ethnic and national origin and socioeconomic background.**